
Et storverk om kampen mot mikrobene

ANMELDELSER

HÅKON SJURSEN

Spesialist i infeksjonsmedisin
Professor emeritus, Universitetet i Bergen

Stig S. Frøland

Kampen mellom mennesket og mikrobene

557 s, ill. Oslo: Dreyers forlag, 2020. Pris NOK 393

ISBN 978-82-8265-519-4

Professor Stig S. Frøland har skrevet et storverk! Dette er en spennende, interessant og grundig oversikt over kampen mot mikrobene gjennom hele vår historie. Leseren får en oppdatert fremstilling av den evige duellen mellom mennesket og mikrobene og de mange faktorene som påvirker utfallet av den. Boken anbefales til alle, enten de har interesse for historie generelt, for medisinsk historie eller for infeksjonssykdommer. Frøland har et elegant og lettfattelig språk som kan forstås av alle, også de som ikke har medisinsk bakgrunn.

I første del beskrives de ulike duellantene: bakterier, virus, protozoer, sopp, innvollssormer og prioner, og hvordan de smitter oss. Videre beskrives immunforsvaret, vårt forsvar mot infeksjoner, på en lettfattelig måte. Vi leser om hvordan økologi og miljø påvirket kampen mot mikrobene. Frøland forklarer hvordan infeksjonene endrer seg med de ulike overgangene i menneskets historie, fra jeger og samler til jordbruk og dyrehold og om hvordan mikrobutvekslingen mellom den gamle og den nye verdenen fant sted. Vi får vite hvordan infeksjonene påvirket den industrielle revolusjon, den bakterielle revolusjon og den økende globaliseringen.

Kapittel 4 er hovedkapitlet, der Frøland på en spennende måte beskriver de store epidemiene opp gjennom historien – pest, kopper, tyfus, kolera, meslinger og gulfeber. I omtalen av syfilis og tuberkulose får Frøland frem hvordan litteratur og kunst har blitt påvirket av disse sykdommene. Vi kan lese om lepra, malaria, influensa og poliomyelitt, om gåtefulle epidemier og om hvordan epidemier har bidratt til imperiers fall.

Så omtales nye infeksjoner som har oppstått på grunn av immunsvikt, mange som følge av moderne medisinsk behandling. Frøland har i mange år vært landets fremste ekspert på behandling av immunsviktsykdommer og var den første her i landet som beskrev hiv. Han kan derfor skrive på en både troverdig og lett forståelig måte om kompliserte sykdommer.

Til slutt beskrives utviklingen av vaksiner, antibiotika, antivirale midler og soppmidler. Vi får vite om nye utfordringer fra mikrobene og mulige tiltak mot dem. Pandemibekjempelse er et dagsaktuelt tema, og at Frølands bok kom i mars 2020, samtidig med covid-19-utbruddet, er spesielt god timing. Meget aktuelt er også temaet om antibiotikaresistens og hvordan vi kan møte den utfordringen ved å ta i bruk nye hjelpemidler, som bakteriofager (bakterievirus), immunterapi og nye vaksiner. Boken avsluttes med å slå fast at kampen mot mikrobene er en kamp uten ende.

Meget nyttig er det at boken er utstyrt med en omfattende referanseliste og et praktisk navneregister med sidehenvisninger. Professor Frøland har skrevet et storverk der han øser av sine imponerende kunnskaper innen både medisin og historie. Boken får min beste anbefaling. Dette er årets julegave til både leg og lærd!

Publisert: 14. desember 2020. Tidsskr Nor Legeforen. DOI: 10.4045/tidsskr.20.0776
Opphavsrett: © Tidsskriftet 2026 Lastet ned fra tidsskriftet.no 17. februar 2026.